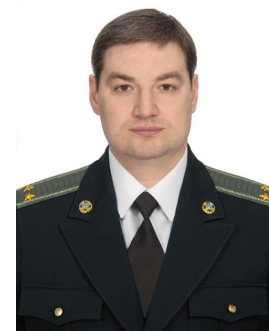

NIEPUBLICZNE DZIAŁANIA ŚLEDTCZE WEDŁUG KODEKSU POSTĘPOWANIA KARNEGO UKRAINY

W artykule omówione zostały przepisy ogólne regulujące przeprowadzanie niepublicznych postępowań śledczych: koncepcja i układ niepublicznych działań śledczych, monitorowania ich przeprowadzania, zapewnienie praw i wolności obywateli, realizacja zleceń na ich przeprowadzenie, wykorzystywane zasoby przy realizacji niepublicznych działań śledczych.

Słowa kluczowe: kodeks postępowania karnego Ukrainy, niepubliczne działania śledcze, prokurator, jednostki operacyjne, zlecenie, prawa i wolności obywateli.

D. Neskoromnyj
doktorant
katedry postępowania
śledczego
Narodowej
Akademii Spraw
Wewnętrznych
m. Kijów, Ukraina

SECRET INQUISITIONAL (INVESTIGATIVE) ACTIONS ON THE CRIMINAL PROCEDURE CODE OF UKRAINE

The article deals with general provisions secret proceedings (investigation) search actions: concept and system secret (investigators) search actions, monitoring their proceedings, the rights and freedoms of citizens, execution of orders on their conduct, with the use of secret proceedings (investigation) search actions .

Key words: Criminal Procedure Code of Ukraine, undercover investigators (ODA) activities prosecutor, operational units, warrants, rights and freedoms

НЕГЛАСНІ СЛІДЧІ (РОЗШУКОВІ) ДІЇ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ ПРОЦЕСУАЛЬНИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ

У статті розглянуто загальні положення провадження негласних (слідчих) розшукових дій: поняття та система негласних (слідчих) розшукових дій, контроль за їх провадженням, забезпечення прав та свобод громадян, виконання доручень на їх проведення, використання засобів при провадженні негласних (слідчих) розшукових дій.

Ключові слова: кримінальний процесуальний кодекс України, негласні слідчі (розшукові) дії, прокурор, оперативні підрозділи, доручення, права та свободи громадян

Актуальність теми. В 2012 році кримінально-процесуальне законодавство України зазнало значних змін шляхом прийняття 13 квітня 2012 року Верховною Радою України Кримінального процесуального кодексу України (далі КПК України), в якому на законодавчому рівні створено окремий інститут процесуальних дій, що проводиться під час досудового розслідування, проведення негласних слідчих (розшукових) дій в рамках кримінального провадження.

Запровадження саме негласних слідчих (розшукових) дій, які за своєю суттю мають характер оперативно – розшукової діяльності, тепер дає змогу використовувати їх результати як докази у кримінальному провадженні, що в свою чергу, забезпечує

об'єктивність, повноту та неупередженість розслідування злочинів та притягнення винних до кримінальної відповідальності.

КПК України визначає, що негласні слідчі (розшукові) дії – це різновид слідчих (розшукових) дій, відомості про факт та методи проведення яких не підлягають розголошенню, за винятком випадків, передбачених КПК України [5]. Отже, це дії спрямовані на отримання (збирання) доказів або перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні.

Основний зміст. Система негласних слідчих (розшукових) дій закріплена у главі 21 КПК України «Негласні слідчі (розшукові) дії», в якій законодавець намагається врегулювати даний інститут, та визначити вичерпний перелік негласних слідчих (розшукових) дій.

Зокрема, КПК України поділяє негласні слідчі (розшукові) дії:

- втручання у приватне спілкування – це аудіо-, відеоконтроль особи (ст. 260 КПК України), накладення арешту на кореспонденцію (ст. 261 КПК України), огляд і виїмка кореспонденції (ст. 262 КПК України), зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж (ст. 263 КПК України), зняття інформації з електронних інформаційних систем (ст. 264 КПК України);

- інші види негласних слідчих (розшукових) дій – це обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи (ст. 267 КПК України), установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу (ст. 268 КПК України), спостереження за особою, річчю або місцем (ст. 269 КПК України), аудіо-, відеоконтроль місця (ст. 270 КПК України), контроль за вчиненням злочину (ст. 271 КПК України), виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації (ст. 272 КПК України), негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження (ст. 274 КПК України) [5].

Професор Є.Д. Скулиш, досліджуючи питання системи негласних слідчих (розшукових) дій, зазначає, що уведення до системи досудового розслідування негласних слідчих (розшукових) дій є надзвичайно прогресивним кроком законодавця, що спрямована на її удосконалення [12].

З урахуванням чинного КПК України прийняття рішення на проведення негласних слідчих (розшукових) дій, має виключно слідчий, прокурор, а у випадках, передбачених КПК України, - слідчий суддя за клопотанням прокурора або за клопотанням слідчого, погодженого з прокурором.

Особливий статус набуває прокурор в кримінальному провадженні при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій. Зокрема, прокурор здійснює нагляд у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням та уповноважений:

- доручати слідчому, органу досудового розслідування проведення у встановлений прокурором строк негласних слідчих (розшукових) дій або давати вказівки щодо їх проведення чи брати участь у них;

- доручати проведення негласних слідчих (розшукових) дій відповідним оперативним підрозділам;

- погоджувати або відмовляти у погодженні клопотань слідчого до слідчого судді про проведення негласних слідчих (розшукових) дій, у випадках, передбачених Кодексом, чи самостійно подавати слідчому судді такі клопотання;

- заборонити проведення або припинення подальшого проведення негласних слідчих (розшукових) дій;

- продовжити строк проведення негласної слідчої (розшукової) дії до вісімнадцяти місяців [5].

Прокурори, які здійснюють нагляд за додержанням законів під час досудового розслідування, перед погодженням клопотань про проведення негласних слідчих (розшукових) дій повинні перевіряти відповідність наведених у них даних вимогам законів, матеріалам і фактичним обставинам кримінального провадження[6].

Мета здійснення прокурорського нагляду під час провадження негласних слідчих (розшукових) дій є дотримання порядку їх проведення, отримання допустимих та належних доказів, з подальшим їх використанням прокурором під час судового розгляду, як сторони кримінального провадження.

Не менш важливим при здійсненні нагляду прокурора при провадженні негласних слідчих (розшукових) дій є контроль за знищенням інформації про особисте та сімейне життя окремих осіб, що не підлягає використанню у доказуванні, або забезпечення збереження інформації, яку мають використати як доказ. Згідно зі ст. 259 КПК України, якщо прокурор має намір використати під час судового розгляду як доказ інформацію, отриману внаслідок втручання у приватне спілкування, або певний її фрагмент, він зобов'язаний забезпечити збереження всієї інформації або доручити слідчому забезпечити збереження [5].

При провадженні негласних слідчих (розшукових) дій необхідно вживати заходи щодо забезпечення прав і свобод. Адже утвердження і забезпечення прав і свобод людини є головним обов'язком держави [1].

Обов'язок додержання прав людини і громадянина, у тому числі щодо недоторканності особистого життя, житла і таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної кореспонденції та інших форм приватного спілкування, банківських вкладів і рахунків, вжиття невідкладних заходів до поновлення порушених прав та притягнення винних осіб до встановленої законом відповідальності, при провадженні негласних слідчих розшукових дій покладається на прокурора, як процесуального керівника досудовим розслідуванням [7].

Крім сторони обвинувачення, забезпечення прав та свобод людини при провадженні негласних слідчих (розшукових) дій покладається і на суд, зокрема на слідчого суддю. Кожен з яких, при прийнятті рішення щодо провадження негласних слідчих (розшукових) дій, повинен дотримуватися міжнародно-правових норм, Конституції України, кримінальних процесуальних норм, законів України та інших нормативно-правових актів, які виступають гарантом забезпечення прав та свобод людини.

З огляду на ч.1 ст. 9 Конституції України та ч. 1 ст. 19 Закону України "Про міжнародні договори України" можна вважати, що при прийнятті рішення про провадження негласних слідчих (розшукових) дій, в частині забезпечення прав та свобод людини, повинні відповідати міжнародним договорам, що ратифіковані Україною, до яких відноситься Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод, Загальна декларація прав людини, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права [4].

Зокрема, ст. 8 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод зазначає, що кожен має право на повагу до свого приватного і сімейного життя, до свого житла і кореспонденції. Органи державної влади не можуть втручатись у здійснення цього права, за винятком випадків, коли втручання здійснюється згідно із законом і є необхідним у демократичному суспільстві в інтересах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб [2]. Стаття 17 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права зазначає, що ніхто не повинен зазнавати свавільного чи незаконного втручання в його особисте і сімейне життя, свавільних чи незаконних посягань на недоторканність його житла або таємницю його кореспонденції чи

незаконних посягань на його честь і репутацію. Кожна людина має право на захист закону від такого втручання чи таких посягань [3].

КПК України передбачає забезпечення прав та свобод людини при провадженні негласних слідчих (розшукових) дій як систему заходів щодо недопущення порушення прав та свобод людини, та їх обмеження в межах, які допускаються Конституцією України.

До таких заходів слід віднести як:

- проведення негласних слідчих (розшукових) дій проводиться на підставі ухвали слідчого судді як єдиний можливий дозвіл на втручання у приватне спілкування;

- зазначення строку проведення негласної слідчої (розшукової) дії (ч.5 ст. 246 КПК України);

- рішення про проведення негласних слідчих (розшукових) дій приймає слідчий, прокурор, слідчий суддя за клопотанням прокурора або за клопотанням слідчого, погодженого з прокурором (ч.3 ст. 246 КПК України);

- право на проведення негласних слідчих (розшукових) дій має слідчий, який здійснює досудове розслідування злочину, або за його дорученням - уповноважені оперативні підрозділи (ч.6 ст. 246 КПК України);

- слідчий зобов'язаний повідомити прокурора про прийняття рішення щодо проведення певних негласних слідчих (розшукових) дій та отримані результати (ч.3 ст. 246 КПК України);

- нерозголошення відомостей про факти та методи проведення негласних слідчих (розшукових) дій, осіб, які їх проводять, а також інформація, отримана в результаті їх проведення, не підлягають розголошенню особами, яким це стало відомо в результаті ознайомлення з матеріалами при відкритті їх іншій стороні (ч.1 ст. 246, ч.1 ст. 254 КПК України);

- фіксація ходу і результатів негласних слідчих (розшукових) дій, в тому числі за допомогою технічних та інших засобів тобто протокол, до якого в разі необхідності долучаються додатки, передаються прокурору, який вживає заходи щодо збереження отриманих під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій речей і документів, які планує використати у кримінальному провадженні (ст. 252 КПК України), виготовлення копій протоколів про проведення негласних слідчих (розшукових) дій та додатків до них не допускається (ч. 3 ст. 254 КПК України);

- попередження про кримінальну відповідальність за розголошення отриманої інформації щодо інших осіб, при ознайомленні з протоколами про проведення негласних слідчих (розшукових) дій, якщо зазначені протоколи містять інформацію щодо приватного (особистого чи сімейного) життя інших осіб (ч.2 ст. 254 КПК України);

- особи, конституційні права яких були тимчасово обмежені під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій, а також підозрюваний, його захисник мають бути письмово повідомлені прокурором або за його дорученням слідчим про таке обмеження протягом дванадцяти місяців з дня припинення таких дій, але не пізніше звернення до суду з обвинувальним актом (ст. 253 КПК України);

- відомості, речі та документи, отримані в результаті проведення негласних слідчих (розшукових) дій, які прокурор не визнає необхідними для подальшого проведення досудового розслідування, повинні бути невідкладно знищені на підставі його рішення (ч.1 ст. 255 КПК України);

- забороняється використання відомостей, речей та документів для цілей, не пов'язаних з кримінальним провадженням, або ознайомлення з ними учасників кримінального провадження чи будь-яких інших осіб (ч. 2 ст. 255 КПК України);

- передавання інформації, одержаної внаслідок проведення негласних слідчих (розшукових) дій, здійснюється тільки через прокурора (ч. 1 ст. 257 КПК України) [5].

Для забезпечення додержання конституційних прав і свобод людини, законного й однакового застосування судами законодавства, яке регулює порядок надання дозволу на проведення негласних слідчих (розшукових) дій, що пов'язане з обмеженням конституційних прав громадян, суди не вправі надавати дозволи на проведення оперативно-розшукових заходів, якими тимчасово обмежуються конституційні права і свободи людини і громадянина, якщо стосовно особи немає даних, які б свідчили, що отримати інформацію в інший спосіб неможливо [9].

При провадженні негласних слідчих (розшукових) дій залучаються оперативні підрозділи, які взаємодіють з органами досудового розслідування. Однією із форм взаємодії слідчих та працівників оперативних підрозділів є надання слідчим чи прокурором доручення уповноваженому оперативному підрозділу на проведення або участі у проведенні негласної слідчої (розшукової) дії.

КПК України визначає оперативні підрозділи, які мають право за письмовим дорученням слідчого, прокурора здійснювати негласні слідчі (розшукові) дії в кримінальному провадженні. Зокрема, до таких оперативних підрозділів відносяться: органи внутрішніх справ, органи безпеки, органи, що здійснюють контроль за додержанням податкового і митного законодавства, органи Державної пенітенціарної служби України, органи Державної прикордонної служби України [5].

Доручення на проведення негласних слідчих (розшукових) дій надає слідчий, прокурор керівнику органу, під юрисдикцією якого знаходиться місце вчинення кримінального правопорушення і у складі якого знаходяться орган розслідування та/або оперативні підрозділи, уповноважені на проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Керівник органу відповідно до відомчих нормативно-правових актів визначає виконавця – оперативний підрозділ (оперативні підрозділи).

Залежно від злочину, який розслідується, та статусу особи, щодо якої проводиться негласна слідча (розшукова) дія, інших чинників слідчий, за погодженням з керівником органу досудового розслідування відповідного рівня, може доручати проведення негласної слідчої (розшукової) дії керівнику іншого правоохоронного органу, у тому числі того, під юрисдикцією якого не знаходиться місце вчинення кримінального правопорушення, з обґрунтуванням такої необхідності.

У випадку, коли матеріали оперативно-розшукової діяльності були використані як приводи та підстави для початку досудового розслідування, доручення на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, як правило, надається оперативному підрозділу, який виявив злочин, але враховуються його повноваження [9].

Контроль за виконанням співробітниками оперативних підрозділів доручень слідчих покладається на начальника територіального органу внутрішніх справ [8]. У дорученні також може визначатись порядок взаємодії між слідчим, прокурором і уповноваженим оперативним підрозділом, а також терміни складання протоколів про хід і результати проведеної негласної слідчої (розшукової) дії або її проміжного етапу [9].

Особливість виконання уповноваженої особи оперативного підрозділу, який за дорученням слідчого, прокурора провадить негласні слідчі (розшукові) дії є той факт, що під час виконання доручення співробітник оперативного підрозділу користується повноваженнями слідчого, але в той же час, не має права здійснювати процесуальні дії у кримінальному провадженні за власною ініціативою або звертатися з клопотаннями до слідчого судді чи прокурора, в тому числі ініціювати проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Адже КПК України чітко визначає, що рішення про проведення

негласних слідчих (розшукових) дій приймає слідчий, прокурор, а у випадках, передбачених КПК України, - слідчий суддя за клопотанням прокурора або за клопотанням слідчого, погодженого з прокурором.

Уповноважені оперативні підрозділи не мають права виходити за межі доручень слідчого, прокурора. Вони зобов'язані повідомляти їх про виявлення обставин, які мають значення для кримінального провадження або вимагають нових процесуальних рішень слідчого, прокурора [5].

Таким чином, доручення слідчого відповідним оперативним підрозділам щодо проведення ними негласних слідчих (розшукових) дій має на меті, з одного боку, прискорення досудового розслідування, а з другого – залучення до проведення негласних слідчих (розшукових) дій фахівців з оперативних підрозділів, які мають певний досвід і спеціальну техніку.

Для покращення взаємодії слідчого та оперативних підрозділів при провадженні негласних слідчих (розшукових) дій виникає необхідність наділити оперативні підрозділи правом на звернення до слідчого, прокурора з ініціативним рапортом на проведення негласної слідчої (розшукової) дії, про можливість в окремих випадках надавати оперативним підрозділам самостійності закріпивши це право на законодавчому рівні.

У виняткових невідкладних випадках, пов'язаних із врятуванням життя людей та запобіганням вчиненню тяжкого або особливо тяжкого злочину, негласна слідча (розшукова) дія може бути розпочата до постановлення ухвали слідчого судді у випадках, передбачених КПК України, за рішенням слідчого, узгодженого з прокурором, або прокурора. У такому випадку прокурор зобов'язаний невідкладно після початку такої негласної слідчої (розшукової) дії звернутися з відповідним клопотанням до слідчого судді.

Виконання будь-яких дій з проведення негласної слідчої (розшукової) дії повинно бути негайно припинено, якщо слідчий суддя постановить ухвалу про відмову в наданні дозволу на проведення негласної слідчої (розшукової) дії. Отримана внаслідок такої негласної слідчої (розшукової) дії інформація повинна бути знищена в порядку, передбаченому КПК України [5].

Провадження негласних слідчих (розшукових) дій проводиться за допомогою оперативної техніки та інших засобів. Засоби оперативної техніки призначені для безпосереднього отримання інформації, а також виконання супутніх функцій: сприяння доступу до інформації, створення умов для її виникнення, здійснення зв'язку, транспортування та фізичного захисту в процесі проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Основні засоби, які використовуються при проведенні негласних заходів, поділяють на засоби розвідувальної, пошукової, пенітративної та кондиціональної техніки [11, 24]. До інших засобів відносяться заздалегідь ідентифіковані (помічені) або несправжні (імітаційні) засоби, які використовуються за рішенням керівника органу досудового розслідування, прокурора. З цією метою допускається виготовлення та використання спеціально виготовлених речей і документів, створення та використання спеціально утворених підприємств, установ, організацій. Використання заздалегідь ідентифікованих або несправжніх (імітаційних) засобів з іншою метою забороняється. Виготовлення, утворення несправжніх (імітаційних) засобів для проведення конкретних негласних слідчих дій оформлюється відповідним протоколом [5].

Слід також відмітити, що КПК України встановлює вимоги до фіксації ходу і результатів негласних слідчих (розшукових) дій. Ці вимоги повинні відповідати загальним правилам фіксації кримінального провадження, передбаченим КПК України. За результатами проведення негласної слідчої (розшукової) дії складається протокол, до якого в разі необхідності долучаються додатки. Відомості про осіб, які проводили негласні слідчі

(розшукові) дії або були залучені до їх проведення, у разі здійснення щодо них заходів безпеки можуть зазначатися із забезпеченням конфіденційності даних про таких осіб у порядку, визначеному законодавством [5]. Раніше, вимоги до складання протоколу за наслідками проведення оперативно – розшукового заходу, не були прописані, відсутні вимоги хто саме і в якій формі повинен скласти даний протокол, що в подальшому могло привести до того, що такі протоколи могли бути визнанні судом недопустимими доказами.

Особливим є той факт, що протоколи про проведення негласних слідчих (розшукових) дій з додатками не пізніше ніж через двадцять чотири години з моменту припинення зазначених негласних слідчих (розшукових) дій передаються прокурору [1].

Висновок. Завдяки новому КПК України оперативно-розшукова діяльність вперше застосовується як кримінальний процесуальний захід шляхом провадження негласних слідчих (розшукових) дій, що відповідає загальним засадам кримінального провадження. Результати проведення негласних слідчих (розшукових) дій вважаються доказами, що отримані у порядку встановленим КПК України, на який може посилатися суд при ухваленні судового рішення.

Так, В.М. Тертишник слушно зауважив, що збирання і зберігання конфіденційної інформації про людину та її особисте життя може вважатись юридично бездоганим і допустимим за умов: здійснення цих дій уповноваженими суб'єктами (органами слідства, прокуратури чи суду в межах їх компетенції чи органами, що проводять оперативно-розшукову діяльність); вирішення завдань кримінального провадження; наявності указаних у законі підстав для проведення окремих процесуальних дій; додержання передбаченої законом процедури проведення заходів щодо збирання, зберігання та використання інформації; дотримання вимог закону щодо процесуальної форми слідчих чи інших процесуальних дій [13, 344].

189

Література:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vp/page>
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04 листопада 1950 р. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004
3. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_043
4. Про міжнародні договори України : Закон України від 29 червня 2004 р. № 1906 ІV : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1906-15>
5. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 № 4651-VI // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/page>
6. Про організацію діяльності прокурорів у кримінальному провадженні : Наказ Генеральної прокуратури України від 19 грудня 2012 р. №4гн [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.gp.gov.ua/>
7. Про організацію прокурорського нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність : Наказ Генеральної прокуратури України від 3 грудня 2012 р. №4/Ігн [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.gp.gov.ua/>
8. Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень : Наказ МВС України від 14 серпня 2012 р. № 700 «Про організацію взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних

правопорушень» : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MVS391.html

9. Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні : Спільний наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16 листопада 2012 № 114/1042/516/1199/936/1687/5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12>

10. Про деякі питання застосування судами України законодавства при дачі дозволів на тимчасове обмеження окремих конституційних прав і свобод людини і громадянина під час здійснення оперативно-розшукової діяльності, дізнання і досудового слідства : Постанова Пленуму Верховного суду України від 28 березня 2008 р. №2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.scourt.gov.ua>

11. Негласні слідчі (розшукові) дії : [курс лекцій] / Д.Й. Никифорчук, С.І. Ніколаюк, О.І. Козаченко та ін. // За загал. ред. Никифорчука Д.Й. – Київ; НАВС, 2012. – 176 с.

12. Скулиш Є.Д. Система негласних слідчих (розшукових) дій за кримінальним процесуальним кодексом України / Є. Д. Скулиш // Наук. вісник Чернівецького ун-ту. Правознавство. – 2012. – Вип. 618.

13. Тертишник В.М. Гарантії істини та захисту прав і свобод людини в кримінальному процесі: монографія / В.М. Тертишник. – Дніпропетровськ : юрид. акад.. МВС України, Арт-Прес, 2002. – 432 с.

SECRET INQUISITIONAL (INVESTIGATIVE) ACTIONS ON THE CRIMINAL PROCEDURE CODE OF UKRAINE

190

NESKOROMNYY D.

The urgency of theme. In 2012, criminal-procedural legislation of Ukraine has undergone major changes through adoption of April 13, 2012 the Verkhovna Rada of Ukraine of the Criminal Procedural Code of Ukraine (hereinafter CPC of Ukraine), which by law established separate institute proceedings conducted during the preliminary investigation, conduct secret investigative (detective) actions within criminal proceedings.

Implementation is covert investigative (detective) actions that inherently have a character operative - search activity, now allows you to use the results as evidence in criminal proceedings, which in turn ensures the objectivity, integrity and impartiality of the investigation of crimes and bring the perpetrators to justice.

Code of Ukraine stipulates that undercover investigators actions is a kind of investigation (investigation) actions, information about methods of fact and are not subject to disclosure, except as provided by Code of Ukraine [5].

So, these are actions aimed at obtaining (collection) proof or validation of received evidence in the criminal proceedings.

The main content. System undercover investigation actions enshrined in Chapter 21 of the CPC of Ukraine "covert investigators actions," which legislators attempt to resolve this institute, and identify a comprehensive list of covert investigative (detective) actions.

In particular, CPC of Ukraine shares the covert investigators steps:

- Intervention in private chat is it audio, video monitoring individuals (p. 260 CPC of Ukraine), seizure of correspondence (Article 261 CPC of Ukraine), inspection and seizure of correspondence (Article 262 CPC of Ukraine), interception of telecommunications transport

networks (art. 263 CPC of Ukraine), interception of electronic information systems (art. 264 CPC of Ukraine);

Other covert investigative (detective) actions - a survey of publicly inaccessible places, home or other property (art. 267 CPC of Ukraine), setting the location of radio electronic facility (art. 268 CPC of Ukraine), observation of a person or thing place (article 269 CPC of Ukraine), audio and video surveillance space (art. 270 CPC of Ukraine), control of crime (article 271 CPC of Ukraine), carrying out special tasks disclosure of criminal activity of an organized group or a criminal organization (article 272 CPC of Ukraine) , secretly obtaining samples, necessary for comparative studies (art. 274 CPC of Ukraine) [5].

Professor E.D. Skulish, exploring the question of the system covert investigative (detective) actions notes that the input to the pre-trial investigation undercover investigation actions is extremely progressive step legislator aimed at its improvement [12].

Given the current Code of Ukraine decision to conduct covert investigative (detective) actions is only the investigator, and in cases stipulated by the CPC of Ukraine, the investigating judge at the request of the prosecutor or upon the request of the investigator, the prosecutor agreed.

The special status becomes a prosecutor in criminal proceedings during the undercover investigation actions.

In particular, the prosecutor overseeing management in the form of pre-trial investigation procedure and authorized:

- Instruct the investigating authority conducting the preliminary investigation within the prescribed period prosecutor undercover investigation actions or to give instructions regarding their conduct or participate in them;
- Delegate of covert investigative (detective) actions corresponding operational units;
- To agree or refuse in coordinating of requests investigator investigating judge to conduct covert investigative (detective) actions in cases provided for by the Code, whether to submit such a request the investigating judge;
- Prohibit or further suspension of covert investigative (detective) actions;
- Extend the term of tacit investigation of up to eighteen months [5].

The prosecutors overseeing the observance of laws during the preliminary investigation before approval of applications for covert investigative (detective) actions should verify that the data presented in these legal requirements, the materials and the facts of the criminal proceedings [6].

The purpose of Public Prosecutions in the proceedings secret investigation actions is compliance with the rules of their conduct, obtaining acceptable and appropriate evidence, and their subsequent use by the prosecutor during the trial, as party to the criminal proceedings.

Equally important in supervising prosecutor in the proceedings secret investigation of actions is to control the destruction of information on personal and family life of individuals not to be used in proving, or preservation of information that are used as evidence.

According to art. 259 Code of Ukraine, if the prosecutor intends to use at trial as evidence information obtained as a result of interference with private communications, or a fragment thereof, it shall ensure the safety of all information or instruct the investigator to ensure the safety [5].

When conducting covert investigative (detective) actions should take measures to ensure human rights and freedoms. After the affirmation and protection of rights and freedoms is the main duty of the state [1].

The obligation to respect for human rights and civil rights, including the inviolability of private life, his home and his correspondence, telephone conversations, telegraph correspondence and other forms of private communication, bank deposits and accounts, to take urgent steps to

redress and bring perpetrators to statutory responsibilities in conducting undercover investigators search actions rests with the prosecutor, as head of pre-trial investigation procedure [7].

In the prosecution, protection of rights and freedoms in covert investigative proceedings (investigation) and actions relies on the Court, in particular investigating judge. Each of them, in deciding whether proceedings undercover investigation actions must comply with international law, the Constitution of Ukraine, criminal procedural rules, the laws of Ukraine and other normative legal acts which are the guarantor of rights and freedoms.

In view of part 1 of article 9 of the Constitution of Ukraine and p. 1 art. 19 of the Law of Ukraine "On International Treaties of Ukraine" can be considered that when deciding on undercover investigative proceedings (investigation) actions in terms of ensuring human rights and freedoms shall comply with international treaties ratified by Ukraine, which include the Convention for the Protection human Rights and Fundamental Freedoms, the Universal Declaration of human Rights, the International Covenant on Civil and political Rights [4].

In particular, art. 8 of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms states that everyone has the right to respect for his private and family life, his home and his correspondence.

The authorities can not interfere with the exercise of this right except when intervention is carried out in accordance with the law and is necessary in a democratic society in the interests of national security, public safety or the economic well for the prevention of disorder or crime, for the protection of health or morals or for the protection of the rights and freedoms of others [2].

Article 17 of the International Covenant on Civil and Political Rights states that no one shall be subjected to arbitrary or unlawful interference with his privacy, family, arbitrary or unlawful attacks on the security of his home or his secret correspondence, nor to unlawful attacks on his honor and reputation. Everyone has the right to the protection of the law against such interference or attacks. [3]

Code of Ukraine provides for the rights and freedoms during the conduct of undercover investigative (detective) actions as a system to prevent the violation of rights and freedoms, and their restrictions to the extent permitted by the Constitution of Ukraine.

Such measures should include as

- Conducting covert investigation of actioni is based on the decisions of the investigating judge as the only possible resolution to intervene in private communication;
- Specifying the period of tacit investigation of actioni (Part 5 of art. 246 CPC of Ukraine);
- Decision to conduct covert investigative (detective) actions takes investigator, prosecutor, investigating judge at the request of the prosecutor or upon the request of the investigator, the prosecutor agreed (Part 3 of art. 246 CPC of Ukraine);
- The right to conduct covert investigation actions that performs pre-trial investigation of a crime, or on behalf of authorized operations units (Part 6 of art. 246 CPC of Ukraine);
- Investigator must inform the prosecutor's decision to conduct some covert investigation actions and results (Part 3 of art. 246 CPC of Ukraine);
- Non-disclosure of information about the facts and the methods of covert investigative (detective) actions of persons who engage in these activities, as well as information obtained as a result of their conduct, not be disclosed to persons to whom it has become known as a result of familiarization with the materials at the opening of the other party (Part 1 of art. 246, Part 1 art. 254 CPC of Ukraine);
- Fixing the course and results of undercover investigative (detective) actions, including through technical and other means that protocol, which, if necessary, involved applications sent to the prosecutor, who takes measures to conserve obtained during the undercover investigation actions objects and documents that are intended to be used in criminal proceedings (article 252

CPC of Ukraine), copies of reports of covert investigative (detective) actions and supplements thereto are not allowed (including 3. 254 CPC of Ukraine);

- Prevention of criminal liability for disclosure of information received in relation to other people, in reading the minutes of a secret investigation of actions, if such records contain information on the private (personal or family) of others (Part 2 of art. 254 CPC of Ukraine);

- Persons whose constitutional rights have been temporarily restricted during the undercover investigation actions, and the suspect, his counsel shall be notified in writing by the prosecutor or on behalf of investigators of this restriction within twelve months after the termination of such actions, but not later appeal to the court of the indictment (Article 253 CPC of Ukraine);

- Information, things and documents obtained as a result of covert investigative (detective) actions that the prosecutor does not recognize necessary for further pre-trial investigation must be immediately destroyed on the basis of his decision (Part 1 of art. 255 CPC of Ukraine);

- the information items do not use and documents for purposes unrelated to criminal proceedings, or examine them participants in criminal proceedings or any other person (p.2 , art. 255 CPC of Ukraine);

- Transfer of information obtained as a result of covert investigative (detective) actions only through the prosecutor (p. 1 art. 257 CPC of Ukraine) [5].

To ensure the observance of human rights and freedoms, legal and uniform application by courts of law, which governs the procedure for granting permission to conduct covert investigative (detective) actions associated with restriction of constitutional rights, the courts are not entitled to issue permits to conduct search operations measures which temporarily restrict the constitutional rights and freedoms of man and citizen, if there is no respect of persons data to indicate that to obtain information otherwise impossible [9].

193

When conducting covert investigation of actions involved in operational units that interact with the pre-trial investigation. One of the forms of interaction between investigators and employees in the units is to provide the investigator or prosecutor instructs the designated operational units to conduct or participate in acts of tacit investigation of actions.

Code of Ukraine defines operational units eligible for the written assignment prosecutor to exercise covert investigator actions in criminal proceedings. In particular, the following operational units include: the Internal Affairs, the security agencies that monitor compliance with tax and customs legislation, state Penitentiary Service of Ukraine, bodies of the State Border Service of Ukraine [5].

Power of attorney to conduct covert investigative (detective) actions gives the investigator, the prosecutor, head of the authority having jurisdiction over the place which is a criminal offense and as part of the investigation which are organ and / or operational units authorized to conduct covert investigative (detective) actions.

The head of in accordance with departmental legal acts determining executer - operational unit (operational units).

Depending on the crime, the investigation and the status of the person against whom the investigation is conducted undeclared (investigative) the effect of other factors investigator, with the approval of the heads of the preliminary investigation proper level, may delegate the investigation of tacit (Investigation) head action other law enforcement agency in including that which is not under the jurisdiction of the place of commission of the criminal offense of justification appropriate.

Where materials of operational activities were used as pretexts and reasons for beginning of pre-orders for holding tacit investigative (detective) actions is usually given operational unit who discovered the crime, but his powers are taken into account [9].

Monitoring the performance of the employees in the units orders investigation relies on the heads of territorial bodies of Internal Affairs [8]. In the authorization procedure as may be determined by the interaction between the prosecutor and authorized operational units as well as the timing up a report on the progress and results of the tacit investigative (detective) actions or intermediate stage [9].

Feature implementation of the authorized person operating unit, which on behalf of the prosecutor conducting covert investigators actions is the fact that during the performance of the assignment employee operating unit uses investigative powers, but at the same time not exercise criminal proceedings on its own initiative or handle an appeal to the investigating judge or prosecutor, including initiating a covert investigation actions.

CPC of Ukraine made clear that the decision to conduct covert investigative (detective) actions takes investigator, prosecutor, and in cases stipulated Code of Ukraine, the investigating judge at the request of the prosecutor or upon the request of the investigator, the prosecutor agreed.

Authorized operational units are not entitled to go beyond the assignments prosecutor. They are required to report them to identify the circumstances relevant to the criminal proceedings or require new procedural decisions prosecutor [5].

Thus, the commission investigating the relevant operational units to conduct their covert investigative (detective) actions aims, on the one hand, the acceleration of pre-and on the other - engagement in covert investigative (detective) operations professionals with operational units that have a experience and special equipment.

To improve the interaction between the investigator and the operational units during the conduct of undercover investigative (detective) actions is necessary to give operational units the right to appeal to the prosecutor with a report on the initiative of tacit investigative (detective) actions, the possibility in some cases to provide operational units securing independence is entitled by law.

In exceptional cases of urgency related to the preservation of human life and prevent the commission of grave or especially grave crime, secretly investigating (detective) actions can be initiated prior to enactment of the decree investigating judge in the cases stipulated by the CPC of Ukraine, by the decision of the investigator, the prosecutor agreed, or prosecutor.

In this case, the prosecutor shall immediately after the beginning of such tacit investigative (detective) actions refer to the corresponding request to the investigating judge. Performing any action on tacit investigative (detective) actions should be immediately discontinued if the investigating judge Resolution decision to refuse to issue a permit to carry tacit investigation of actions.

Resulting from such tacit investigative (detective) actions information must be destroyed as prescribed in Code of Ukraine [5].

Proceedings undercover investigation actions performed using operational techniques and other means. Operative technique designed to directly obtain information and perform related functions: to facilitate access to information, create the conditions for its occurrence, communicating, transportation and physical security in the process of covert investigative (detective) actions.

Fixed assets used in carrying out covert actions share the means of intelligence, search, and penetration and conditional techniques [11, 24]. Other assets include previously identified (labeled) or false (simulation) instruments that are used by the decision of a head of a preliminary investigation, the prosecutor.

To this end, allowed the manufacture and use of specially made items and documents, creating and using specially formed companies, institutions and organizations. Using previously

identified or false (simulation) instruments for other purposes is prohibited.

Manufacturing, formation of false (simulation) instruments for specific covert investigation is made relevant protocol [5].

It should also be noted that the Code of Ukraine establishes the requirements for the fixation of the course and results of undercover investigative (detective) actions.

These requirements shall comply with the general rules of fixing criminal proceedings provided for CPC of Ukraine. As a result of tacit investigation of actions is drawn up, which, if necessary, are attached application.

Information concerning persons who conducted the undercover investigation (detective) activity or have been involved in their implementation, in the case of measures on safety may indicate ensuring privacy of such persons in accordance with the law [5].

Previously, the requirements for a protocol on the results of operational - investigative, were not registered, there is no requirement that it and in what form should make this protocol, which subsequently could lead to the fact that these protocols can be recognized by the court inadmissible evidence.

Special is the fact that protocols to conduct covert investigative (detective) action with applications no later than twenty-four hours after the termination of these covert investigative (detective) actions are transmitted to the prosecutor. [1]

Conclusion. The new Code of Ukraine operatively-search activity was first used as a measure of Criminal Procedure by introducing undercover investigation of actions that meets the general principles of criminal proceedings.

Results of covert investigative (detective) actions are considered evidence obtained in the manner established by the CPC of Ukraine, which may refer to the court in a judgment. Yes, V.M. Tertyshnyk rightly observed that the collection and storage of confidential information about a person and his personal life may be regarded as legally acceptable and perfect by the conditions: the implementation of these actions authorized entities (by investigation, prosecution or trial within their competence or bodies that conduct detective search activity); solving problems of criminal proceedings; presence of the specified grounds in law for certain proceedings; compliance with statutory procedures for measures on the collection, storage and use; compliance with the law on procedural form investigative or other proceedings [13, 344].

195

References:

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр/page>
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04 листопада 1950 р. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_004
3. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 р. : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_043
4. Про міжнародні договори України : Закон України від 29 червня 2004 р. № 1906 IV : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/1906-15>
5. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 № 4651-VI // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/4651-17/page>
6. Про організацію діяльності прокурорів у кримінальному провадженні : Наказ Генеральної прокуратури України від 19 грудня 2012 р. №4гн [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.gp.gov.ua/>

7. Про організацію прокурорського нагляду за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність : Наказ Генеральної прокуратури України від 3 грудня 2012 р. №4/1гн [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.gp.gov.ua/>

8. Інструкція з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень : Наказ МВС України від 14 серпня 2012 р. № 700 «Про організацію взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами внутрішніх справ у попередженні, виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень» : [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MVS391.html

9. Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні : Спільний наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16 листопада 2012 № 114/1042/516/1199/936/1687/5 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12>

10. Про деякі питання застосування судами України законодавства при дачі дозволів на тимчасове обмеження окремих конституційних прав і свобод людини і громадянина під час здійснення оперативно-розшукової діяльності, дізнання і досудового слідства : Постанова Пленуму Верховного суду України від 28 березня 2008 р. №2 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.scourt.gov.ua>

11. Негласні слідчі (розшукові) дії : [курс лекцій] / Д.Й. Никифорчук, С.І. Николаюк, О.І. Козаченко та ін. // За загал. ред. Никифорчука Д.Й. – Київ; НАВС, 2012. – 176 с.

12. Скулиш Є.Д. Система негласних слідчих (розшукових) дій за кримінальним процесуальним кодексом України / Є. Д. Скулиш // Наук. вісник Чернівецького ун-ту. Правознавство. – 2012. – Вип. 618.

13. Тертишник В.М. Гарантії істини та захисту прав і свобод людини в кримінальному процесі: монографія / В.М. Тертишник. – Дніпропетровськ : юрид. акад. МВС України, Арт-Прес, 2002. – 432 с.